

TNO-rapport

**HET TAKENPAKKET VAN
DE TANDARTSASSISTENT**

WJST
VUP
(1)

BIBLIOTHEEK NEDERLANDS INSTITUUT VOOR
PRAEVENTIEVE GEZONDHEIDSZORG TNO

18 APR 1991

POSTBUS 124, 2300 AC LEIDEN

NIPG-publikatienummer
91.029

Maart 1991

IBISSTAMBOEKNUMMER

8131/000

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
door middel van druk, fotokopie, microfilm
of op welke andere wijze dan ook, zonder
voorafgaande toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd
uitgebracht, wordt voor de rechten en
verplichtingen van opdrachtgever en
opdrachtnemer verwezen naar de
'Algemene Voorwaarden voor Onderzoeks-
opdrachten aan TNO', dan wel de
betreffende terzake tussen partijen
gesloten overeenkomst.

Het ter inzage geven van het TNO-rapport
aan direct belanghebbenden is toegestaan.

© TNO

G.H. Verrips

DOOR DE WET VAN 1976
DE WET VAN 1976
TENTHAST
WET VAN 1976

DE WET VAN 1976

Deze uitgave is te bestellen door het overmaken van *f* 26,50 (incl. BTW) op postrekening 20.22.77 van het NIPG-TNO onder vermelding van bestelnummer 91.029.

INHOUD	pagina
1. INLEIDING	1
2. METHODE	3
2.1 Populatie en steekproef	3
2.2 De gemeten variabelen	3
2.3 Respons	4
3. RESULTATEN	6
3.1 Samenstelling beroepsgroep	6
3.2 Feitelijke en gewenste activiteiten	11
3.3 Niveaus van beroepsuitoefening	16
4. DISCUSSIE	18
BIJLAGEN	19

1. INLEIDING

Tot op heden bestond er weinig inzicht in de samenstelling van de beroepsgroep van tandartsassistenten. Over het feitelijke en gewenste takenpakket van de assistent waren al evenmin gegevens voorhanden.

De MDGO-opleiding tot tandartsassistent duurt drie jaar. Er zijn aanwijzingen dat een dergelijk langdurende opleiding wellicht niet noodzakelijk is. Zo verlaten leerlingen de opleiding vaak voortijdig, omdat zij werk gevonden hebben. Tandartsen leiden soms zelf assistenten in enkele maanden op, en er bestaat een relatief kortdurende schriftelijke cursus van de Leidse Onderwijsinstellingen (LOI).

Een en ander vormde voor het Sectoroverleg Onderwijs-Gezondheidszorg en Welzijn (SOGW) en de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (NMT) aanleiding het Nederlands Instituut voor Praeventieve Gezondheidszorg van TNO (NIPG-TNO) de opdracht te verlenen onderzoek te entameren naar het takenpakket van de tandartsassistent. Door middel van dit onderzoek dienden de volgende vraagstellingen beantwoord te worden:

1. Hoe is de samenstelling van de beroepsgroep tandartsassistenten?
2. Welke activiteiten voert de assistent in de praktijk uit?
3. Welke activiteiten dienen naar mening van tandarts en assistent naast de huidige werkzaamheden in het takenpakket van de assistent opgenomen te worden?
4. Zijn er verschillende niveaus van beroepsuitoefening te onderscheiden?

Op basis van de onderzoeksgegevens kan door de opdrachtgevers en overige betrokken instanties het beroepsprofiel van de tandartsassistent vorm gegeven worden. De rapportage is erop gericht deze gegevens aan te reiken - het is niet aan de onderzoekers uitspraken te doen over de gewenste samenstelling van het beroepsprofiel, noch over de consequenties daarvan voor de beroepsopleiding.

Om de voortgang en de kwaliteit van het onderzoek te bewaken, werd een begeleidingscommissie ingesteld. Hierin hadden de volgende personen zitting:

Namens het Sectoroverleg Onderwijs-Gezondheidszorg en Welzijn:

Mr. A. Cardol

Mevrouw Drs. M.A. de Pous

H. Verweel.

Namens de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde:

A.G.M. Rietmeijer

A.P. Teune.

Namens de Nederlandse Vereniging voor Assisterenden in de Tandheelkunde (NVAT):

Mevrouw C. van den Honing

Mevrouw E. Robijn.

Namens het Landelijk Afdelingsoverleg Assisterenden in de Gezondheidszorg (LAO-AG):

C. van den Bor

Mevrouw J.W. Gerretsen.

Namens het Centrum Innovatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (CIBB):

Mevrouw Drs. A. Westerhuis.

2. METHODE

Teneinde de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden, werd in de herfst van 1990 een onderzoek uitgevoerd onder tandartsen en hun assistenten.

2.1 Populatie en steekproef

De onderzoekspopulatie bestond uit alle in Nederland praktiserende tandartsen en hun assistenten, met uitzondering van (assistenten van) tandarts-specialisten, één en ander volgens de administratie van de NMT. Tandartsen ouder dan 55 jaar werden van deelname aan het onderzoek uitgesloten; zij waren allen in dezelfde tijdsperiode reeds door de NMT benaderd om in een ander onderzoek te participeren, en er viel derhalve te vrezen voor een grote non-respons in deze groep.

Uit de tandartsenpopulatie werd door de NMT een steekproef van 1034 tandartsen getrokken. Elke tandarts in de populatie had daarbij eenzelfde kans deel uit te maken van de steekproef, met de restrictie, dat in de steekproef de verdeling van de tandartsen over de 34 afdelingen van de NMT een exacte afspiegeling diende te vormen van die verdeling in de populatie. Van elke gekozen tandarts werden maximaal twee assistenten bij het onderzoek betrokken.

2.2 De gemeten variabelen

In een pilotonderzoek werd aan 34 tandartsen (uit elke afdeling één) en hun assistenten een eerste versie van de vragenlijsten toegestuurd. De resultaten waren inhoudelijk gezien bevredigend. De lijsten behoefden geen wijzigingen. De respons was echter aan de lage kant. Dat was aanleiding om enkele responsbevorderende maatregelen te treffen.

Elke tandarts uit de steekproef kreeg vervolgens een vragenlijst toegestuurd. Tevens werden vragenlijsten voor maximaal twee van zijn assistenten bijgesloten.

Beide soorten vragenlijsten zijn tezamen met de begeleidende brieven in bijlage 1 opgenomen.

De tandarts werd gevraagd naar:

- het soort praktijk dat hij voert
- het aantal uur dat hij per week werkzaam is
- het aantal uur dat zijn assistenten werkzaam zijn
- het aantal stoelen waaraan hij werkt
- het volgen van NMT-richtlijnen bij de salariering van zijn assistenten
- de wijze waarop hij zijn assistenten geworven heeft
- welke concrete activiteiten zijn assistenten naar zijn mening idealiter uit zouden moeten voeren.

De assistent werd gevraagd naar:

- geslacht
- leeftijd
- opleiding
- het aantal jaren dat zij bij de huidige tandarts werkzaam is
- het aantal jaren dat zij als assistent werkzaam is
- het aantal uur dat zij per week als assistent werkzaam is
- haar netto maandsalaris op basis van het aantal uur dat zij als assistent werkzaam is
- de concrete activiteiten die zij met enige regelmaat feitelijk uitvoert
- de activiteiten die zij graag in haar takenpakket opgenomen zou willen zien.

De opsomming van activiteiten die een assistent in de praktijk kan uitvoeren, werd samengesteld op basis van het 'MDGO-Opleidingsleerplan AG' en gesprekken met deskundigen uit het onderwijs en met praktiserende tandartsen.

2.3 Respons

Een maand na de eerste verzending vond een rappel plaats. In tabel 1 staan de responsgegevens weergegeven.

Tabel 1 Responsgegevens

Volledige sets vragenlijsten:		
- tandarts zonder assistent	51	5%
- tandarts met 1 assistent	292	28%
- tandarts met twee assistenten	206	20%
Onvolledige sets vragenlijsten		
- tandarts met 1 van 2 assistenten	80	8%
- tandarts alleen	32	3%
- assistente alleen	24	2%
Uitval (verhuizing, geen praktijk e.d.)	21	2%
Geen reactie	328	32%
Totaal	1034	100%

In totaal bedroeg de non-respons onder de tandartsen 36%. Het is niet te achterhalen in hoeverre de tandartsen die niet reageerden een selecte groep vormden. Het is echter niet aannemelijk dat deze groep tandartsen andere ideeën had over het takenpakket van hun assistenten, dan de responderende tandartsen. Hetzelfde geldt voor de nonrespons onder assistenten, waarvan de grootte slechts geschat kan worden. De vragenlijsten werden immers aan de tandartsen toegestuurd. Het is niet bekend of de groep tandartsen die geen reactie gaven (32%) de vragenlijsten wel aan hun assistenten doorgaven en of de assistenten van deze tandartsen een selecte groep vormen.

3. RESULTATEN

In paragraaf 3.1 worden de onderzoeksresultaten ten aanzien van de samenstelling van de beroepsgroep (vraagstelling 1) behandeld. In paragraaf 3.2 volgen resultaten ten aanzien van het feitelijk en gewenste takenpakket (vraagstelling 2 en 3). In paragraaf 3.3 tenslotte wordt besproken in hoeverre er verschillende niveaus van beroepsuitoefening onderscheiden konden worden (vraagstelling 4).

3.1 Samenstelling beroepsgroep

De eerste onderzoeksvraag luidde: 'Hoe is de samenstelling van de beroepsgroep tandartsassistenten?'

Aangezien de tandartsen als werkgevers in belangrijke mate bepalend zijn voor de samenstelling van de beroepsgroep van assistenten, lijkt het zinvol enige achtergrondgegevens van de tandartsen te presenteren, alvorens die van de assistenten te bespreken.

De tandartsen

Van de geënquêteerde tandartsen werkte 75% in een solopraktijk en 22% in een groepspraktijk. De resterende 3% werkte in een gezondheidcentrum, een universitaire kliniek of in een ander dienstverband.

Zij voerden bijna allen (97%) een algemene praktijk. Gemiddeld waren zij 36 uur in deze praktijk werkzaam.

Van alle tandartsen had 47% één assistent in dienst; 45% had twee assistenten, en 8% had geen assistent in dienst. Bij de groep tandartsen met twee assistenten was assistent A gemiddeld 31 uur per week werkzaam, en assistent B gemiddeld 22 uur. Als de tandartsen één assistent in dienst hadden, ging het om een dienstverband van gemiddeld 34 uur per week.

Verreweg de meeste tandartsen werkten aan één stoel (82%); 17% werkte aan twee stoelen.

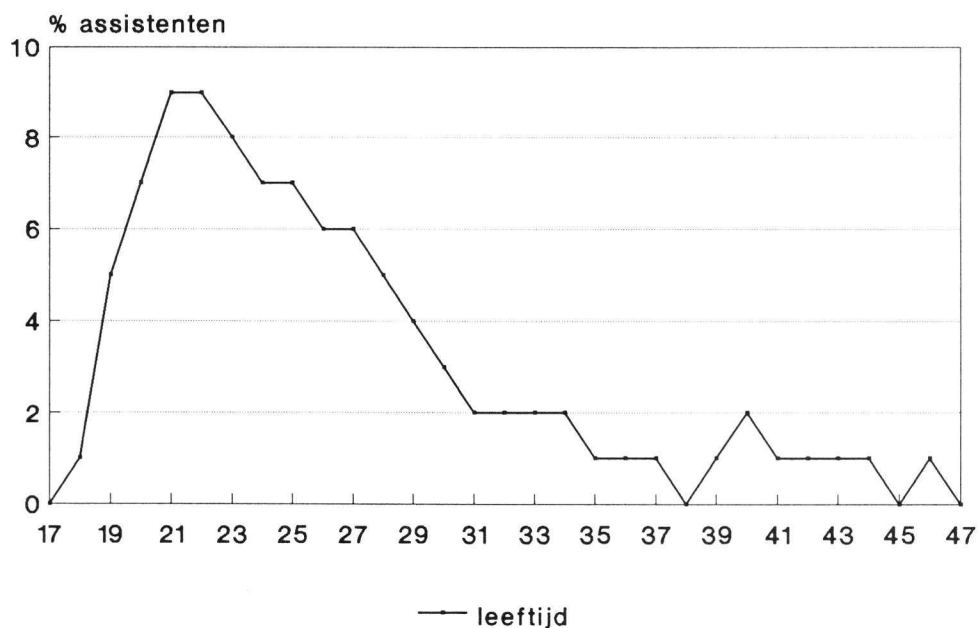
De richtlijnen van de NMT ten aanzien van de salariëring van de assistent werden door 74% van de tandartsen aangehouden.

De meeste tandartsen wierven hun assistent via een advertentie in de lokale pers (51%). Een kleinere groep (14%) deed dat via een opleiding tot assistent; zij namen bijvoorbeeld een stagiair in dienst. De overige tandartsen waren zeer divers in hun wervingsstrategie. Zij wierven hun assistent via een uitzendbureau, een open sollicitatie, relaties, een huwelijk etcetera.

De assistenten

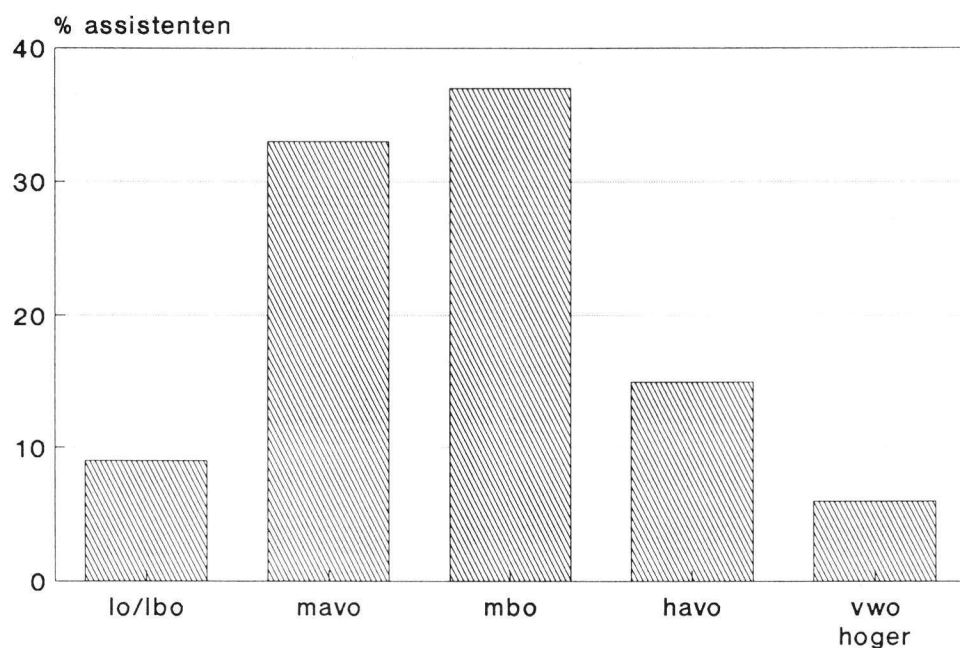
In totaal werd van 817 assistenten een vragenlijst terugontvangen. Zij waren bijna allen (99%) van het vrouwelijk geslacht. De leeftijdsverdeling is weergegeven figuur 1.

Figuur 1 Percentuele verdeling naar leeftijd (n=817)

In figuur 2 is de percentuele verdeling naar opleidingsniveau weergegeven.

Figuur 2 Percentuele verdeling naar opleidingsniveau (n=813)

In tabel 2 staat weergegeven hoeveel assistenten een specifiek op het beroep tandartsassistent gerichte opleiding hadden gevolgd.

Tabel 2 Frequentieverdeling naar het soort opleiding, specifiek gericht op het beroep tandartsassistent (n=817)

	N	%
MDGO met diploma	179	22
MDGO zonder diploma	33	4
MDGO in opleiding	5	1
LOI met diploma	103	12
LOI zonder diploma	22	3
LOI in opleiding	21	2
Geen specifieke opleiding	454	56

De MDGO-opleiding tot tandartsassistent was kwantitatief de belangrijkste opleiding.

In tabel 3 staat de percentuele verdeling weergegeven naar het aantal jaren dat de assistent bij de huidige tandarts werkzaam was, en het aantal jaren dat zij in totaal als assistent werkzaam was.

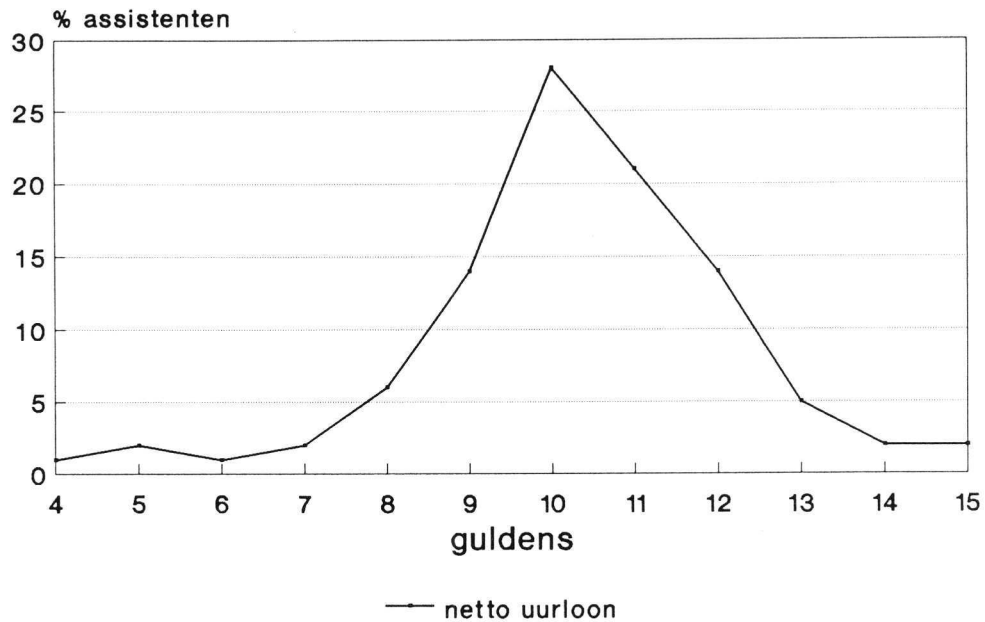
Tabel 3 Percentuele verdeling naar het aantal jaren werkzaam bij de huidige tandarts en het totaal aantal jaren werkzaam als assistent (n=817)

Aantal jaren	Huidige tandarts %	Totaal %
0- 1	8	8
1- 2	21	13
2- 3	14	11
3- 4	14	13
4- 5	8	9
5- 6	6	6
9- 7	5	6
7- 8	4	5
8- 9	3	5
9-10	4	4
10-11	4	6
11-12	2	3
12-13	2	3
13-14	1	2
14-15	1	2
> 15	3	4

Het feit dat de twee verdelingen in tabel 3 elkaar niet veel ontlopen doet het vermoeden rijzen, dat er niet veel verloop is onder tandartsassistenten. Door het aantal dienstjaren bij de huidige tandarts af te trekken van het totaal aantal dienstjaren, werd een nadere indruk van het verloop verkregen. Het bleek dat 70% van de assistenten nog bij hun eerste tandarts in dienst was.

Het netto uurloon dat de assistent verdiende werd berekend door middel van de formule: twaalf maal het netto maandsalaris gedeeld door tweeënvijftig maal het aantal werkuren per week. In figuur 3 staat de percentuele verdeling naar het netto uurloon weergegeven.

Figuur 3 Percentuele verdeling naar netto uurloon (n=686)

Om een indruk te krijgen van de factoren die samenhangen met de hoogte van het netto uurloon, werd een regressie-analyse uitgevoerd (tabel 4).

Tabel 4 Regressie-analyse netto uurloon. B = ongestandaardiseerde regressiecoëfficiënt; SEB = standaard fout van B; T = toetsingsgrootte; Sig T = p-waarde van T

Afhankelijke variabele				
-netto uurloon (in guldens)				
Onafhankelijke variabele	B	SEB	T	Sig T
-werkervaring (in jaren)	0,11	0,02	6,3	0,00
-leeftijd (in jaren)	0,15	0,01	13,7	0,00
-opleiding (1 = afgeronde opleiding MDGO/LOI 0 = overigen)	0,34	0,11	3,0	0,00
-constante	6,20			
Multiple R:	0,62			
R. Square:	0,39			
Standard error:	1,44			

De B-coëfficiënten kunnen worden geïnterpreteerd als de hoeveelheid stijging in het aantal netto per uur verdiende guldens per eenheid stijging in de onafhankelijke variabelen. Zo kan bijvoorbeeld het salaris van een assistente van 23 jaar, met 4 jaren werkervaring en een afgeronde MDGO- of LOI-opleiding als volgt worden geschat:

$$6,20 + (23 \times 0,15) + (4 \times 0,11) + (1 \times 0,34) = \text{fl } 10,43.$$

Het netto uurloon was derhalve hoger naarmate de assistenten ouder waren, en naarmate zij langer bij hun tandarts in dienst waren. Assistenten die een afgeronde MDGO- of LOI-opleiding tot tandartsassistente hadden gevolgd, verdienden gemiddeld iets meer dan assistenten zonder specifieke opleiding. Het algemene opleidingsniveau hing niet samen met de hoogte van het netto uurloon.

3.2 Feitelijke en gewenste activiteiten

Onderzoeksvragen twee en drie betroffen het feitelijk takenpakket, en het door assistent en tandarts wenselijk geachte pakket. De resultaten ten aanzien van deze vragen staan weergegeven in tabel 5a tot en met 5h. De activiteiten zijn geordend naar aflopende grootte van de proportie assistenten die de activiteit feitelijk uitvoerde.

In tabel 5a staan de gegevens met betrekking tot instrumenten en materiaal.

Tabel 5a Instrumenten en materiaal (n=817)

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
4. Huishoudelijk schoonmaken van gebruikt materiaal	96	71	91
11. Aanmaken van amalgaam	96	76	90
13. Aanmaken van cementen en onderlagen	95	75	89
5. Steriliseren	95	72	90
3. Opruimen en schoonmaken van stoel en unit na de behandeling	94	72	90
2. In gereedheid brengen van behandelruimte, stoel en unit voor de behandeling	93	73	90
12. Aanmaken composiet	89	71	84
15. Aanmaken van afdrukmaterialen voor kroon- en brugwerk	89	72	87
14. Aanmaken van afdrukmaterialen voor protheses	88	74	85
16. Vullen van afdruklepels	84	71	81
6. Smeren en spuiten van hand- en hoekstukken	80	63	81*
1. Schoonhouden van de wacht- en behandel- ruimtes	73	42	68
10. Gereed maken van instrumentarium voor overige specifieke ingrepen	67	60	68*
7. Inrichten van kant en klaar tabletten (tray's)	62	55	67*
8. Gereed maken van instrumentarium voor chirurgische ingrepen	60	55	68*
9. Lengte afstellen van endodontisch instrumentarium	50	45	55*
19. Gebruiksklaar maken van rubberdam	15	20*	40*
17. Handmatig slijpen van instrumenten	6	14*	32*
18. Machinaal slijpen van instrumenten	2	11*	19*

* = Het percentage gewenst is hoger dan het percentage feitelijk.

Bijna alle opgesomde taken die de verzorging van instrumenten en materiaal betreffen, werden door meer dan 50% van de assistenten feitelijk uitgevoerd. Opvallend is, dat een deel van de assistenten (gemiddeld 17%) deze taken liever uit het takenpakket geschrapt zou zien, terwijl de tandartsen deze over het algemeen toch wel tot het ideale pakket van de assistent rekenden.

Drie taken werden door minder dan 15% van de assistenten uitgevoerd: het handmatig en machinaal slijpen van instrumenten en het gebruiksklaar maken van rubberdam. Gemiddeld 8% van de assistenten zou deze taken er graag bij doen; gemiddeld 23% van de tandartsen zou een dergelijk taakuitbreiding eveneens toejuichen.

In tabel 5b staan de gegevens met betrekking tot assistentie bij de behandeling.

Tabel 5b Assistentie bij de behandeling (n=817)

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
25. Aangeven van het amalgaampistool	94	74	87
23. Afzuigen	90	72	86
21. Vrijhouden van het operatieveld	58	53	73*
20. Instellen van de operatielamp	57	51	65*
24. Verwisselen van boor- en slijpinstrumenten	36	35	42*
33. Assisteren volgens de principes van de 'Four-Handed-Dentistry'	35	41*	51*
26. Aanbrengen van amalgaam in de preparatie	26	38*	33*
22. Hanteren van de meerfunctiespuit	19	32*	38*
30. Verwijderen van wiggen	4	12*	6*
29. Verwijderen van matrix	3	12*	5*
32. Verwijderen van rubberdam	3	10*	6*
27. Aanbrengen van matrix	2	12*	6*
28. Aanbrengen van wiggen	1	11*	5*
31. Aanbrengen van rubberdam	1	8*	6*

Meer dan 90% van de assistenten rekenden het aangeven van het amalgaampistool en het afzuigen tot hun feitelijke takenpakket; 19% van hen deed dit eigenlijk liever niet. Een kleinere groep (58%) hield het operatieveld vrij en stelde de operatielamp in. 'Four-handed Dentistry' werd door 35% van de assistenten feitelijk bedreven, terwijl 51% van de tandartsen dat graag tot het pakket zag behoren. Minder dan 4% van de assistenten bracht matrices, wiggen en rubberdam aan of verwijderde deze. Slechts 6% van de tandartsen zouden dergelijke activiteiten van hun assistenten op prijs stellen.

In tabel 5c staan de gegevens over communicatieactiviteiten.

Tabel 5c Communicatie (n=817)

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
35. Luisteren naar patiënten	92	73	82
34. Een praatje maken met patiënten	91	73	82
38. Verzoeken van patiënten afhandelen	84	66	76
37. Verzoeken doen aan patiënten	80	62	71
40. Telefonische klachten afhandelen	80	63	61
36. Invoelend reageren op geëmotioneerde patiënten	75	63	77*
43. Op hun gemak stellen van kinderen	75	64	77*
42. Op hun gemak stellen van nerveuze patiënten	72	62	75*
46. Invulling geven aan het imago of 'gezicht'	70	60	81*
45. De rol van 'gastvrouw' vervullen	66	56	72*
39. Kritiek van patiënten afhandelen	64	54	48
41. Opvangen van patiënten na ingrijpende behandelingen	58	57	65*
44. Opvangen van ouders tijdens de behandeling van hun kind	48	46	59*

De genoemde communicatieve activiteiten werden door 48-92% van de assistenten uitgevoerd. Gemiddeld 12% van de assistenten zag zich liever van deze taken verlost.

In tabel 5d staan de gegevens over organisatorische en administratieve taken.

Tabel 5d Organisatie en administratie (n=817)

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
47. Bedienen van de telefoon	97	75	91
48. Maken van afspraken met patiënten	97	76	91
51. Controleren voorraad	91	72	86
49. Verzorgen van opdrachtbonnen tandtechniek	89	72	82
50. Toezien op tijdige terugzending tandtechnisch werk	87	70	83
54. Invullen van gegevens op de patiëntenkaart	86	68	77
57. Aanvragen van machtigingen bij verzekeraars	84	66	83
52. Bestellingen doen	75	63	74
62. Zelfstandig afsprakenplanning maken vanuit de gegevens van het behandelplan	68	59	58
63. Patiënten voorlichten over kosten en vergoedingen	64	56	56
59. Declareren aan het ziekenfonds	57	55	61*
60. Declareren aan particulieren	54	53	60*
55. Invoeren van patiëntgegevens in de computer	45	56*	67*
53. Typen van correspondentie	40	42*	55*
61. Debiteuren-administratie bijhouden	35	40*	45*
58. Declaraties uitdraaien op de computer	26	45*	49*
56. Tekstverwerking op de computer	15	40*	44*

De meeste organisatorische en administratieve taken werden door meer dan de helft van de assistenten verricht. Ook hier gold, dat naarmate een grotere proportie assistenten deze taken uitvoerde, een groter aantal van hen aangaf dit liever niet te doen. Minder dan de helft van de assistenten (45%) verzorgde de-claraties met behulp van een computer, terwijl dat volgens 56% van de assisten-ten en 67% van de tandartsen tot het gewenste takenpakket behoorde. Slechts 15% van de assistenten gaf aan dat tekstverwerking met behulp van een com-puter tot haar feitelijke taken behoorde, terwijl 40% dat gewenst achtte.

In tabel 5e staan de gegevens over voorlichting en preventie.

Tabel 5e Voorlichting en Preventie (n=817)

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
69. Appliceren van fluoride	51	58	50
67. Vooraf geven van voorlichting over de meest voorkomende behandelingen	36	44*	47*
68. Na de behandeling geven van voorlichting over de gevolgen ervan	32	40*	41*
64. Geven van poetsinstructie	24	49*	44*
65. Geven van instructie overige mondhygiënische maatregelen	17	42*	39*
66. Geven van voedingsadvies	9	30*	27*
70. Aanbrengen van sealants	5	27*	10*

Gemiddeld verrichte slechts 25% van de assistenten voorlichtende en preventieve werkzaamheden, terwijl gemiddeld 41 % van de assistenten en 37% van de tan-dartsen dat tot het ideale takenpakket van de assistent rekenden.

In tabel 5f staan de gegevens met betrekking tot röntgendiagnostiek.

Tabel 5f Röntgendiagnostiek (n=817)

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
72. Röntgenfoto's ontwikkelen	93	72	87
74. Röntgenfoto's inramen	75	60	78*
73. Beoordelen of röntgenfoto's gelukt zijn	58	53	50
71. Röntgenfoto's maken	26	47*	36*
75. Diagnose stellen aan de hand van röntgenfoto's	14	28*	6

Meer dan 75% van de assistenten ontwikkelde röntgenfoto's en raamde die in. Het maken (26%) en diagnostiseren (14%) van foto's behoorde veel minder tot het feitelijk takenpakket, waarbij opgemerkt moet worden dat dit laatste in feite slechts door de tandarts mag worden uitgevoerd.

In tabel 5g staan de gegevens over tandtechnische zaken.

Tabel 5g Tandtechniek (n=817)

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
77. Uitgieten van afdrukken	16	26*	40*
79. Vervaardigen van modellen	6	15*	24*
78. Vacuüm uitgieten van afdrukken	5	14*	18*
81. Vervaardigen van individuele afdruklepels en beetplaten	4	14*	19*
76. Afwerken van kunsthars noodvoorzieningen	3	14*	11*
82. Polijsten van gerepareerde protheses	2	15*	13*
85. Ingipsen van modellen in de articulator	2	12*	10*
80. Vervaardigen van stompen	1	10*	8*
83. Eenvoudige reparaties aan protheses verrichten	1	16*	13*
84. Vervangen van elementen van protheses	1	11*	10*

Gemiddeld slechts 4% van de assistenten voerde tandtechnische werkzaamheden uit. Ook hier gold, dat zowel een deel van de assistenten als een deel van de tandartsen het takenpakket van de assistent graag met deze taken uitgebreid zou zien.

Tenslotte begeleidde 38% van de assistenten stagiaires.

Tabel 5h Overig (n=817)

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
86. Het begeleiden van stagiaires	38	47*	68*

3.3 Niveaus van beroepsuitoefening

Kwalitatief verschillende niveaus van beroepsuitoefening zijn op basis van het verzamelde materiaal moeilijk te onderscheiden. Het is aan het forum van tand-

artsen en assistenten het niveau van de uitgevoerde werkzaamheden te beoordelen.

Wel werd uit de tabellen 5a-g duidelijk, dat er grote variatie bestond in de proporties assistenten, die de verschillende activiteiten feitelijk uitvoerden. Zo werd een aantal activiteiten door meer dan 50% van de assistenten uitgevoerd. Die taken kunnen wellicht beschouwd worden als het 'standaardpakket' van werkzaamheden van de assistent. Daarnaast waren er activiteiten die door kleinere proporties assistenten (50-10%) uitgevoerd werden. Deze activiteiten vormden een uitbreiding ten opzichte van het standaardpakket: een 'uitgebreid' pakket. Een laatste verzameling taken werd door minder dan 10% van de assistenten feitelijk uitgevoerd. Het betrof hier met name taken op het gebied van de tandtechniek en de assistentie bij de behandeling (aanbrengen en verwijderen van matrices, wiggen en rubberdam). Indien deze taken naast het 'uitgebreide' pakket werden verricht, zou men kunnen spreken van een 'totaalpakket'. Gepoogd is per soort activiteit (a-g) een relatie te leggen tussen het takenpakket (standaard, uitgebreid of totaal) en de achtergrondvariabelen. Gemiddeld waren er geen verschillen van betekenis tussen de pakketten met betrekking tot leeftijd, opleiding, ervaring en salariëring van de assistent.

4. DISCUSSIE

Samenstelling beroepsgroep

Een opvallend resultaat ten aanzien van de samenstelling van de beroepsgroep tandartsassistenten was, dat meer dan de helft van de geënquêteerde assistenten (56%) geen opleiding volgde of gevolgd had, specifiek gericht op het beroep van tandartsassistent. Blijkbaar leerde deze groep assistenten het vak in de praktijk. Er kon geen verschil worden aangetoond in het takenpakket van assistenten die al dan niet een dergelijke specifieke opleiding gevolgd hadden. Het enige verschil betrof de salariering: assistenten die de MDGO- of de LOI-opleiding hadden afgerond, verdienden gemiddeld drie procent per uur meer dan de overige assistenten.

Takenpakket

Van alle in tabellen 5a-5h opgesomde taken werd 55% door meer dan de helft van de assistenten uitgevoerd. Daarnaast werd 23% van de taken door 50%-10%, en 22% door minder dan 10% van de assistenten feitelijk uitgevoerd. Blijkbaar bestonden er grote verschillen tussen assistenten in het aantal en het soort taken dat zij uitvoerden.

Het standaardpakket aan activiteiten werd door meer dan 50% van de assistenten uitgevoerd. Naarmate de proportie assistenten die deze activiteiten feitelijk uitvoerde groter werd, nam de proportie assistenten die dat liever niet deed toe (soms tot 25%). Opvallend was, dat ook een (kleiner) deel van de tandartsen deze taken niet tot het ideale takenpakket rekende, terwijl ze toch door hun assistenten uitgevoerd werden. Zo maakte 96% van de assistenten amalgaam aan, terwijl slechts 76% dat gewenst achtte; van de tandartsen vond 90% dat gewenst. De vraag dringt zich op, door wie deze taken volgens degenen die deze niet tot het gewenste takenpakket rekenen, dan wel verricht dienen te worden.

Bij het uitgebreide takenpakket (50-10%) deed zich globaal gezien de omgekeerde trend voor. Naarmate de taken door een kleinere proportie assistenten feitelijk uitgevoerd werden, groeide het aantal assistenten en tandartsen dat deze taken wel aan het feitelijk uitgevoerde takenpakket toegevoegd wilde zien. Dat gold evenzeer voor het totaalpakket (<10%). Aangezien het hier veelal taken betrof die specifieke vaardigheden vereisen (werken met de computer, tandtechniek, voorlichting etc), ligt hier wellicht een opleidingsvraag.

BIJLAGEN

Bijlage 1	Begeleidende brief voor de tandarts	21
Bijlage 2	Vragenlijst bestemd voor de tandarts	25
Bijlage 3	Begeleidende brief voor de tandartsassistent	37
Bijlage 4	Vragenlijst bestemd voor de tandartsassistent	41

BIJLAGE 1

Begeleidende brief voor de tandarts

Nederlandse organisatie
voor toegepast
natuurwetenschappelijk
onderzoek

Hoofdgroep
Gezondheidsonderzoek TNO

Nederlands Instituut voor
Praeventieve Gezondheidszorg

Postbus 124
2300 AC Leiden
Wassenaarseweg 56
2333 AL Leiden

Telefax 071 - 17 63 82
Telefoon 071 - 17 88 88

Aan TANDARTSEN die deelnemen
aan het onderzoek.

Datum
28 september 1990

Ons nummer
EV/gI 1736/3887

Onderwerp

Uw brief

Geachte mevrouw/heer,

De Sector Tandzorg en Epidemiologie van het Nederlands Instituut voor Praeventieve Gezondheidszorg TNO (NIPG-TNO) voert een onderzoek uit naar het beroepsprofiel van de tandartsassistent. Dit geschiedt in opdracht van de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (NMT) en van het Sectoroverleg Onderwijs-Gezondheidszorg en Welzijn (SOGW).

Het doel van het onderzoek is meerledig. Allereerst dient een beeld te worden verkregen van de samenstelling van de beroepsgroep tandartsassistenten. Daarnaast ligt het in de bedoeling vast te stellen, welke activiteiten door de assistent in de dagelijkse praktijk uitgevoerd worden. Ten slotte wordt nagegaan welke de wensen van tandartsen en assistenten zijn ten aanzien van het takenpakket. Op basis van de resultaten van het onderzoek zal de beroepsopleiding voor tandartsassistenten geherstructureerd kunnen worden.

Teneinde het beroepsprofiel van de Nederlandse tandartsassistent adequaat te kunnen vaststellen, is een representatieve steekproef van tandartsen samengesteld. Ook u maakt deel uit van deze steekproef. Graag verzoeken wij u en uw assistenten, uw medewerking aan dit onderzoek te willen verlenen.

Bijgaand gelieve u twee soorten vragenlijsten aan te treffen. Eén gericht aan de tandarts en twee gericht aan assistenten. Heeft u minder dan twee assistenten in dienst, dan kunt u de overtollige enveloppen wegwerpen. Heeft u meer dan twee assistenten in dienst, vraagt u dan de medewerking van die assistenten die het grootste aantal uren in uw praktijk werkzaam zijn. De ingevulde vragenlijsten kunnen in de antwoordenvoloppen ongefrankeerd aan het NIPG-TNO retour gestuurd worden. Heeft u geen enkele assistente in dienst, dan kunt u volstaan

Bijlagen 3 antwoordenvoloppen
3 vragenlijsten

Z.O.Z.

Op opdrachten aan TNO zijn van toepassing de Algemene
Voorwaarden voor onderzoeksopdrachten aan TNO,
zoals gedeponeerd bij de Arrondissementsrechtbank
en de Kamer van Koophandel te 's-Gravenhage.

met het invullen van deel I van de lijst, bestemd voor de tandarts.

De vragenlijsten zijn voorzien van een onderzoeksnummer. Dat is noodzakelijk om de antwoorden van de tandarts aan die van zijn of haar assistenten te kunnen koppelen.

De gegevens zullen door het rekencentrum van het NIPG-TNO anoniem worden verwerkt. De vragenlijsten worden daarna vernietigd.

Hoogachtend,

Drs. G.H. Verrips,
projectleider.

BIJLAGE 2

Vragenlijst bestemd voor de tandarts

Hoofdgroep
Gezondheidsonderzoek TNO

Nederlands Instituut voor
Praeventieve Gezondheidszorg

Postbus 124
2300 AC Leiden
Wassenaarseweg 56
2333 AL Leiden

Telefax 071 - 17 63 82
Telefoon 071 - 17 88 88

**VRAGENLIJST BEROEPSPROFIEL
TANDARTSASSISTENTEN**

bestemd voor de tandarts

SEPTEMBER 1990

Onderzoeksnummer:

Deze vragenlijst bestaat uit twee delen.

In deel I worden enkele algemene vragen gesteld, die de praktijk betreffen.

Als u geen enkele assistente in dienst heeft, dan kunt u volstaan met het invullen van dit deel I. Wilt u de ingevulde lijst vervolgens in de antwoordenvolpette aan het NIPG-TNO retourneren? Er hoeft geen postzegel op. Onze hartelijke dank voor het invullen.

DEEL 1

1. In welk soort praktijk bent u het grootst aantal uren per week werkzaam?

solopraktijk	☐	1
groepspraktijk	☐	2
universitaire kliniek	☐	3
gezondheidscentrum	☐	4
anders, nl.....	☐	5

2. Voert u voornamelijk een algemene praktijk?

ja	☐	1
nee	☐	2

Zo nee, heeft u een praktijk die zich toelegt op:
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)

implantologie	☐	1
orthodontie	☐	1
kaakchirurgie	☐	1
gnatologie	☐	1
kindertandheelkunde	☐	1
endodontologie	☐	1
parodontologie	☐	1
angstige patiënten	☐	1
gehandicapte patiënten	☐	1
anders, nl	☐	1

3. Hoeveel uur gemiddeld per week bent u in die praktijk werkzaam?

┌┐ uur per week

4. Hoeveel assistenten heeft u ten behoeve van die praktijk in dienst, voor hoeveel uur gemiddeld per week?

Assistent A: uur per week
 Assistent B: uur per week

(Indien u meer dan twee assistenten in dienst heeft, beperkt u zich dan tot de twee die wekelijks de meeste uren in dienst zijn)

5. Aan hoeveel stoelen werkt u?

stoelen

6. Volgt u bij de salariering van uw assistenten de richtlijnen van de NMT?

ja ₁
 nee ₂

7. Hoe heeft u assistente A geworven?

via de opleiding tot assistenten
 (bv. stagiaire) ₁
 via een advertentie in de lokale pers ₂
 via een uitzendbureau ₃
 via een tandartsbemiddelingsbureau ₄
 anders, nl. ₅

8. Hoe heeft u assistente B geworven?

via de opleiding tot assistenten
 (bv. stagiaire) ₁
 via een advertentie in de lokale pers ₂
 via een uitzendbureau ₃
 via een tandartsbemiddelingsbureau ₄
 anders, nl. ₅

DEEL 2

Dit deel 2 is bedoeld om te inventariseren, welke activiteiten volgens u tot het ideale takenpakket van de assistente behoren. Het gaat ons derhalve om de voor uw praktisch ideale assistente. U dient daarbij geen rekening te houden met de mogelijkheden en vaardigheden van de assistenten, die u nu werkelijk in dienst heeft. Op de volgende pagina's staan een aantal activiteiten opgesomd, die assistenten zoal uit kunnen voeren. U gelieve die activiteiten aan te kruisen, die volgens u een ideaal takenpakket samenstellen.

Indien u twee assistenten (A en B) in dienst heeft, wilt u dit dan voor beide functies doen. Het is mogelijk dat u voor een vergaande scheiding van taken van de twee assistenten kiest (bijvoorbeeld, een balieassistente en een stoelassistente); ook kan uw voorkeur uitgaan naar twee assistenten die beide exact hetzelfde ideale takenpakket hebben. U bent volledig vrij uw ideale assistenten-team samen te stellen.

Wilt u de ingevulde lijst in de antwoordenveloppe aan het NIPG-TNO retourneren? Er hoeft geen postzegel op. Onze hartelijke dank voor het invullen.

DEEL 2

A Instrument en materiaal

1. Schoonhouden van de wacht- en behandelruimtes	☐	☐
2. In gereedheid brengen van behandelruimte, stoel en unit voor de behandeling	☐	☐
3. Opruimen en schoonmaken van stoel en unit na de behandeling	☐	☐
4. Huishoudelijk schoonmaken van gebruikt instrumentarium	☐	☐
5. Steriliseren	☐	☐
6. Smeren en spuiten van hand- en hoekstukken	☐	☐
7. Inrichten van kant en klaar tabletten (tray's)	☐	☐
8. Gereed maken van instrumentarium voor chirurgische ingrepen	☐	☐
9. Lengte afstellen van endodontisch instrumentarium	☐	☐
10. Gereed maken van instrumentarium voor overige specifieke ingrepen	☐	☐
11. Aanmaken van amalgaam	☐	☐
12. Aanmaken van composiet	☐	☐
13. Aanmaken van cementen en onderlagen	☐	☐
14. Aanmaken van afdrukmaterialen voor prothesen	☐	☐
15. Aanmaken van afdrukmaterialen voor kroon- en brugwerk	☐	☐
16. Vullen van afdruklepels	☐	☐
17. Handmatig slijpen van instrumenten	☐	☐
18. Machinaal slijpen van instrumenten	☐	☐
19. Gebruiksklaar maken van rubberdam	☐	☐

B Assistentie in het operatieveld

20. Instellen van de operatielamp	☐	☐
21. Vrijhouden van het operatieveld	☐	☐
22. Hanteren van de meerfunctiespuit	☐	☐
23. Afzuigen	☐	☐
24. Verwisselen van boor- en slijp-instrumenten	☐	☐
25. Aangeven van het amalgaampistool	☐	☐

26. Aanbrengen van amalgaam in de preparatie	☐	☐
27. Aanbrengen van matrix	☐	☐
28. Aanbrengen van wiggen	☐	☐
29. Verwijderen van matrix	☐	☐
30. Verwijderen van wiggen	☐	☐
31. Aanbrengen van rubberdam	☐	☐
32. Verwijderen van rubberdam	☐	☐
33. Assisteren volgens de principes van de 'Four-Handed-Dentistry'	☐	☐

C Communicatie met patiënten

Bij deze activiteiten gaat het om de vraag, of de assistent de genoemde taken zelfstandig uitoefent, dus zonder de tandarts te raadplegen. U dient de activiteit slechts aan te kruisen als deze zodanig uitgevoerd wordt, dat de tandarts daar totaal geen aandacht meer aan hoeft te besteden.

34. Een praatje maken met patiënten	☐	☐
35. Luisteren naar patiënten	☐	☐
36. Invoelend reageren op geëmotioneerde patiënten	☐	☐
37. Verzoeken doen aan patiënten	☐	☐
38. Verzoeken van patiënten afhandelen	☐	☐
39. Kritiek van patiënten afhandelen	☐	☐
40. Telefonische klachten afhandelen	☐	☐
41. Opvangen van patiënten na ingrijpende behandelingen	☐	☐
42. Op hun gemak stellen van nerveuze patiënten	☐	☐
43. Op hun gemak stellen van kinderen	☐	☐
44. Opvangen van ouders tijdens de behandeling van hun kind	☐	☐
45. De rol van 'gastvrouw' vervullen	☐	☐
46. Invulling geven aan het imago of 'gezicht' van de praktijk	☐	☐

D Organisatie en administratie

47. Bedienen van de telefoon	☐	☐
48. Maken van afspraken met patiënten	☐	☐
49. Verzorgen van opdrachtbonnen tandtechniek	☐	☐
50. Toezien op tijdige terugzending tandtechnisch werk	☐	☐
51. Controleren voorraad	☐	☐

52. Bestellingen doen
53. Typen van correspondentie
54. Invullen van gegevens op de patiëntenkaart
55. Invoeren van patiëntgegevens in de computer
56. Tekstverwerking op de computer
57. Aanvragen van machtigingen bij verzekeraars
58. Declaraties uitdraaien op de computer
59. Declareren aan het ziekenfonds
60. Declareren aan particulieren
61. Debiteuren-administratie bijhouden
62. Zelfstandig afsprakenplanning maken vanuit de gegevens van het behandelplan
63. Patiënten voorlichten over kosten en vergoedingen

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

E Voorlichting en preventie

64. Geven van poetsinstructie
65. Geven van instructie overige mondhygiënische maatregelen
66. Geven van voedingsadvies
67. Vooraf geven van voorlichting over de meest voorkomende behandelingen
68. Na de behandeling geven van voorlichting over de gevolgen ervan
69. Appliceren van fluoride
70. Aanbrengen van sealants

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

F Röntgendiagnostiek

71. Röntgenfoto's maken
72. Röntgenfoto's ontwikkelen
73. Beoordelen of röntgenfoto's gelukt zijn
74. Röntgenfoto's inramen
75. Diagnose stellen aan de hand van röntgenfoto's

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

G Tandtechniek

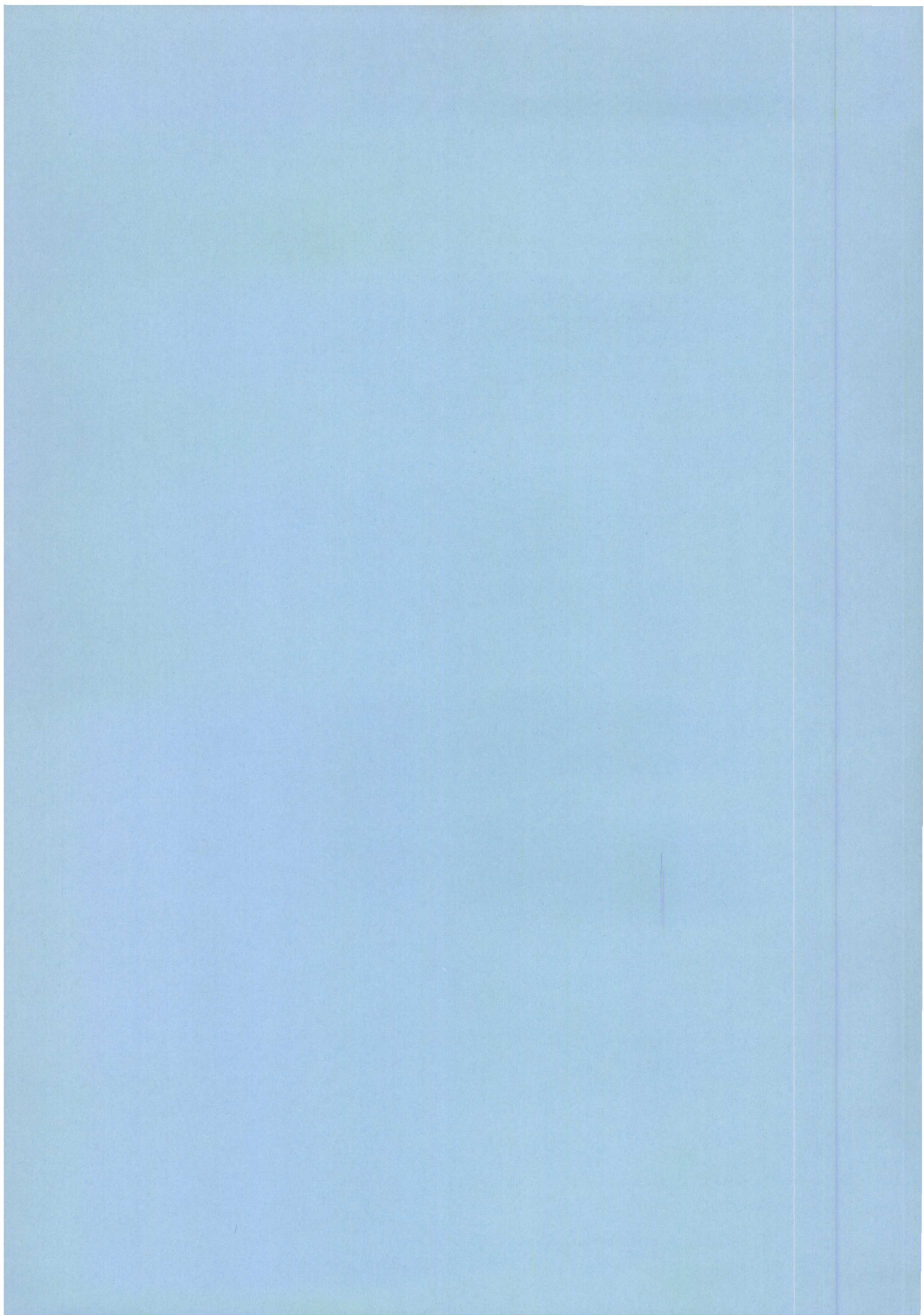
76. Afwerken van kunsthars noodvoorzieningen
77. Uitgieten van afdrukken
78. Vaccuüm uitgieten van afdrukken
79. Vervaardigen van modellen
80. Vervaardigen van stompen
81. Vervaardigen van individuele afdruklepels
en beetplaten
82. Polijsten van gerepareerde protheses
83. Eenvoudige reparaties aan protheses verrichten
84. Vervangen van elementen van protheses
85. Ingipsen van modellen in de articulator

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

H Overig

86. Het begeleiden van stagiaires

☐	☐
--------------------------	--------------------------

BIJLAGE 3

Begeleidende brief voor de tandartsassistent

Nederlandse organisatie
voor toegepast
natuurwetenschappelijk
onderzoek

Hoofdgroep
Gezondheidsonderzoek TNO

Nederlands Instituut voor
Praeventieve Gezondheidszorg

Postbus 124
2300 AC Leiden
Wassenaarseweg 56
2333 AL Leiden

Telefax 071 - 17 63 82
Telefoon 071 - 17 88 88

Aan TANDARTSASSISTENTEN
die deelnemen aan het onderzoek.

Datum
28 september 1990

Ons nummer
EV/gl 1737/3887

Onderwerp

Uw brief

Geachte mevrouw/heer,

Graag vragen wij uw aandacht voor het volgende.

De sector Tandzorg en Epidemiologie van het Nederlands Instituut voor Praeventieve Gezondheidszorg TNO (NIPG-TNO) voert een onderzoek uit naar het beroepsprofiel van de tandartsassistent. Dit geschiedt in opdracht van de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (NMT) en van het Sectoroverleg Onderwijs-Gezondheidszorg en Welzijn (SOGW).

Het doel van het onderzoek is meerledig. Allereerst dient een beeld te worden verkregen van de samenstelling van de beroepsgroep tandartsassistenten. Daarnaast ligt het in de bedoeling vast te stellen, welke activiteiten door de assistent in de dagelijkse praktijk uitgevoerd worden. Ten slotte wordt nagegaan welke de wensen van tandartsen en assistenten zijn ten aanzien van de invulling van het takenpakket van de assistent. Op basis van de resultaten van het onderzoek zal de beroepsopleiding voor tandartsassistenten geherstructureerd kunnen worden.

Teneinde het beroepsprofiel van de Nederlandse tandartsassistent adequaat te kunnen vaststellen, is een representatieve steekproef van tandartsen samengesteld. Ook de tandarts bij wie u in dienst bent maakt deel uit van deze steekproef. Graag verzoeken wij u derhalve, uw medewerking aan dit onderzoek te willen verlenen.

Bijgaand gelieve u een vragenlijst aan te treffen. Het invullen ervan vergt niet meer dan 15 minuten.

Hoogachtend,

Drs. G.H. Verrips,
projectleider.

Bijlagen

Op opdrachten aan TNO zijn van toepassing de Algemene Voorwaarden voor onderzoeksopdrachten aan TNO, zoals gedeponeerd bij de Arrondissementsrechtbank en de Kamer van Koophandel te 's-Gravenhage.

BIJLAGE 4

Vragenlijst bestemd voor de tandartsassistent

Hoofdgroep
Gezondheidsonderzoek TNO

Nederlands Instituut voor
Praeventieve Gezondheidszorg

Postbus 124
2300 AC Leiden
Wassehaarseweg 56
2333 AL Leiden

Telefax 071 - 17 63 82
Telefoon 071 - 17 88 88

**VRAGENLIJST BEROEPSPROFIEL
TANDARTSASSISTENTEN**

bestemd voor de tandartsassistent

SEPTEMBER 1990

Onderzoeksnummer:

Deze vragenlijst bestaat uit twee delen.

In deel 1 worden enkele algemene achtergrondgegevens gevraagd.

DEEL 1

1. Wat is uw geslacht?

vrouw

 1

man

 2

2. Hoe oud bent u?

 jaar

3. Welke is de hoogste opleiding, die u heeft afgemaakt?

Lagere school

 1

Lager beroepsonderwijs

 2

Mulo/mavo

 3

Middelbaar beroepsonderwijs

 4

Havo

 5

Vwo

 6

Hoger beroepsonderwijs

 7

Universiteit

 8

4. Welke opleiding heeft u gevolgd, specifiek gericht op uw beroep van tandartsassistent?

Geen

 1

Middelbare beroepsopleiding tandartsassistent

afgerond met diploma

 1

niet afgemaakt,

 jaar gevolgd

Schriftelijke cursus LOI

afgerond met diploma

 1

niet afgemaakt,

 jaar gevolgd

Opleiding tot mondhygiëniste

afgerond met diploma

 1

niet afgemaakt,

 jaar gevolgd

Anders, nl.

 1

5. Hoeveel jaar bent u bij de huidige tandarts in dienst?

 jaar

6. Hoeveel jaar oefent u reeds het beroep van tandartsassistent uit?

 jaar

7. Hoeveel uur werkt u momenteel per week?

 uur

8. Wat is uw netto maandsalaris op basis van uw betrekking als tandartsassistent in deze praktijk?

f

DEEL 2

In dit deel 2 wordt een opsomming gegeven van taken, die de assistent in de praktijk zoal uit kan voeren. Achter deze opsomming staan twee kolommen met hokjes.

Het is de bedoeling dat u in de eerste kolom aankruist welke werkzaamheden u regelmatig uitvoert. Het gaat hier om werkzaamheden, die standaard tot uw eigen takenpakket behoren, en die u de afgelopen maand éénmaal of vaker heeft uitgevoerd. Indien u een bepaalde taak nooit of slechts sporadisch uitvoert, dient u het hokje niet aan te kruisen.

Wilt u in de tweede kolom alle activiteiten aankruisen, die naar uw mening tot uw ideale eigen takenpakket behoren. Het kan zijn, dat dit 'ideaal plaatje' precies overeenkomt met de taken die u feitelijk uitvoert; ook is het mogelijk dat u bepaalde taken liever niet uitvoert, en andere graag zou willen toevoegen.

Hartelijk dank voor het invullen.

DEEL 2

A Instrument en materiaal

1. Schoonhouden van de wacht- en behandelruimtes	☐	☐
2. In gereedheid brengen van behandelruimte, stoel en unit voor de behandeling	☐	☐
3. Opruimen en schoonmaken van stoel en unit na de behandeling	☐	☐
4. Huishoudelijk schoonmaken van gebruikt instrumentarium	☐	☐
5. Steriliseren	☐	☐
6. Smeren en spuiten van hand- en hoekstukken	☐	☐
7. Inrichten van kant en klaar tabletten (tray's)	☐	☐
8. Gereed maken van instrumentarium voor chirurgische ingrepen	☐	☐
9. Lengte afstellen van endodontisch instrumentarium	☐	☐
10. Gereed maken van instrumentarium voor overige specifieke ingrepen	☐	☐
11. Aanmaken van amalgaam	☐	☐
12. Aanmaken van composiet	☐	☐
13. Aanmaken van cementen en onderlagen	☐	☐
14. Aanmaken van afdrukmaterialen voor prothesen	☐	☐
15. Aanmaken van afdrukmaterialen voor kroon- en brugwerk	☐	☐
16. Vullen van afdruklepels	☐	☐
17. Handmatig slijpen van instrumenten	☐	☐
18. Machinaal slijpen van instrumenten	☐	☐
19. Gebruiksklaar maken van rubberdam	☐	☐

B Assistentie in het operatieveld

20. Instellen van de operatielamp	☐	☐
21. Vrijhouden van het operatieveld	☐	☐
22. Hanteren van de meerfunctiespuit	☐	☐
23. Afzuigen	☐	☐
24. Verwisselen van boor- en slijp-instrumenten	☐	☐
25. Aangeven van het amalgaampistool	☐	☐

26. Aanbrengen van amalgaam in de preparatie	☐	☐
27. Aanbrengen van matrix	☐	☐
28. Aanbrengen van wiggen	☐	☐
29. Verwijderen van matrix	☐	☐
30. Verwijderen van wiggen	☐	☐
31. Aanbrengen van rubberdam	☐	☐
32. Verwijderen van rubberdam	☐	☐
33. Assisteren volgens de principes
van de 'Four-Handed-Dentistry'	☐	☐

C Communicatie met patiënten

Bij deze activiteiten gaat het om de vraag, of de assistent de genoemde taken zelfstandig uitoefent, dus zonder de tandarts te raadplegen. U dient de activiteit slechts aan te kruisen als deze zodanig uitgevoerd wordt, dat de tandarts daar totaal geen aandacht meer aan hoeft te besteden.

34. Een praatje maken met patiënten	☐	☐
35. Luisteren naar patiënten	☐	☐
36. Invoelend reageren op geëmotioneerde patiënten	☐	☐
37. Verzoeken doen aan patiënten	☐	☐
38. Verzoeken van patiënten afhandelen	☐	☐
39. Kritiek van patiënten afhandelen	☐	☐
40. Telefonische klachten afhandelen	☐	☐
41. Opvangen van patiënten na ingrijpende behandelingen	☐	☐
42. Op hun gemak stellen van nerveuze patiënten	☐	☐
43. Op hun gemak stellen van kinderen	☐	☐
44. Opvangen van ouders tijdens de behandeling van hun kind	☐	☐
45. De rol van 'gastvrouw' vervullen	☐	☐
46. Invulling geven aan het imago of 'gezicht'
van de praktijk	☐	☐

D Organisatie en administratie

47. Bedienen van de telefoon	☐	☐
48. Maken van afspraken met patiënten	☐	☐
49. Verzorgen van opdrachtbonnen tandtechniek	☐	☐
50. Toezien op tijdige terugzending tandtechnisch werk	☐	☐
51. Controleren voorraad	☐	☐

52. Bestellingen doen	☐	☐
53. Typen van correspondentie	☐	☐
54. Invullen van gegevens op de patiëntenkaart	☐	☐
55. Invoeren van patiëntgegevens in de computer	☐	☐
56. Tekstverwerking op de computer	☐	☐
57. Aanvragen van machtigingen bij verzekeraars	☐	☐
58. Declaraties uitdraaien op de computer	☐	☐
59. Declareren aan het ziekenfonds	☐	☐
60. Declareren aan particulieren	☐	☐
61. Debiteuren-administratie bijhouden	☐	☐
62. Zelfstandig afsprakenplanning maken vanuit de gegevens van het behandelplan	☐	☐
63. Patiënten voorlichten over kosten en vergoedingen	☐	☐
E Voorlichting en preventie		
64. Geven van poetsinstructie	☐	☐
65. Geven van instructie overige mondhygiënische maatregelen	☐	☐
66. Geven van voedingsadvies	☐	☐
67. Vooraf geven van voorlichting over de meest voorkomende behandelingen	☐	☐
68. Na de behandeling geven van voorlichting over de gevolgen ervan	☐	☐
69. Appliceren van fluoride	☐	☐
70. Aanbrengen van sealants	☐	☐
F Röntgendiagnostiek		
71. Röntgenfoto's maken	☐	☐
72. Röntgenfoto's ontwikkelen	☐	☐
73. Beoordelen of röntgenfoto's gelukt zijn	☐	☐
74. Röntgenfoto's inramen	☐	☐
75. Diagnose stellen aan de hand van röntgenfoto's	☐	☐

G Tandtechniek

76. Afwerken van kunstthars noodvoorzieningen	☐	☐
77. Uitgieten van afdrukken	☐	☐
78. Vacuüm uitgieten van afdrukken	☐	☐
79. Vervaardigen van modellen	☐	☐
80. Vervaardigen van stampen	☐	☐
81. Vervaardigen van individuele afdrucklepels en beetplaten	☐	☐
82. Polijsten van gerepareerde protheses	☐	☐
83. Eenvoudige reparaties aan protheses verrichten	☐	☐
84. Vervangen van elementen van protheses	☐	☐
85. Ingipsen van modellen in de articulator	☐	☐

H Overig

86. Het begeleiden van stagiaires	☐	☐
-----------------------------------	--------------------------	--------------------------

Reprografie NIPG-TNO

projectnummer: 3887